

Praktické možnosti online vzdělávání pro knihovníky

*PhDr. Linda Jansová, Ph.D. (linda.jansova@nkp.cz)
Kateřina Nekolová, M.A. (katerina.nekolova@nkp.cz)*

přednáší

PhDr. Vít Richter (vit.richter@nkp.cz)

Národní knihovna ČR, Knihovnický institut

Elektronické služby knihoven, Zlín, 16.–17. 5. 2017

Cíl příspěvku

- usnadnit orientaci v aktuální nabídce e-learningových kurzů a pomůcek dostupných online
- příspěvek je složen ze dvou částí:
 - přehled knihovnických e-learningových kurzů (podpořených z programu VISK 2)
 - představení webového rozcestníku Studijní pomůcky pro knihovníky

Přehled knihovnických e-learningových kurzů

E-learning v českých knihovnách

- vzdělávání pracovníků knihoven je podporováno mj. z programu VISK 2 (<http://visk.nkp.cz/visk-2>)
- e-learningové projekty v rámci tohoto programu jsou realizovány již více než deset let
- za období let 2006 až 2016 bylo realizováno celkem 17 e-learningových projektů
- v roce 2017 jsou realizovány další dva e-learningové projekty (Moravská zemská knihovna, Národní lékařská knihovna)

Výše dotací

- na těchto 17 projektů přispěl program VISK 2 částkou 1 680 000 Kč, což představuje cca 10 % z celkového objemu financí v tomto programu
- výše dotace se pohybovala od 21 000 Kč do 420 000 Kč

Žadatelé o dotaci

Žadatel	Zkratka	Počet projektů
Kabinet informačních studií a knihovnictví FF MU	KISK FF MU	1
Moravská zemská knihovna	MZK	3
Moravskoslezská vědecká knihovna v Ostravě	MSVK	1
Národní knihovna ČR	NK ČR	4
Národní lékařská knihovna	NLK	5
Ústav informačních studií a knihovnictví FF UK	ÚISK FF UK	2
Vysoké učení technické	VUT	1
Celkem		17

Aktuální umístění kurzů

Instituce	Umístění
Kabinet informačních studií a knihovnictví FF MU	http://kurzy.knihovna.cz/
Moravská zemská knihovna	
Moravskoslezská vědecká knihovna v Ostravě	
Národní knihovna ČR	http://dlk.cuni.cz/
Národní lékařská knihovna	

Použité softwarové řešení

- všechny dále uváděné kurzy jsou zpřístupňovány v systému Moodle:
 - open source (licence GPL)
 - web projektu Moodle: <https://moodle.org/>

KISK FF MU (výběr)

Název kurzu	Rok vzniku
Autorský zákon v kontextu školního prostředí	nezjištěn
Kurz základů knihovnické angličtiny (e-LKA)	2010
Kurz knihovnické angličtiny pro pokročilé	nezjištěn
Architektura a zařizování knihoven	nezjištěn
Citace pro knihovníky	2012
Fantastika v současné české literatuře	2014
Kurz počítačové gramotnosti	2013
Informační bezpečnost	2013
Nástroje pro on-line výzkumy	2013
Využití webinářů v knihovnách	2013
Designové myšlení pro knihovníky	2013
Citační kurz projektu e:citace	2013

KISK FF MU a kurzy.knihovna.cz

- kromě kurzů uvedených v tabulce je na adrese <http://kurzy.knihovna.cz/> dostupná i řada dalších kurzů jak na odborná knihovnická témata, tak na témata obecnější

MSVK

Název kurzu	Rok vzniku
Knihovnické minimum	2010

MZK

Název kurzu	Rok vzniku
Knihovnický kurz	2012
Služby knihoven	2013
Digitalizace	2014

NK ČR

Název kurzu	Rok vzniku
Základy akvizice	2010
Kurz 1: Tištěné monografie 1 (RDA, MARC21), základní kurz katalogizace ve formátu MARC21	2008
Kurz 2: Tištěné pokračující zdroje (RDA, MARC21)	2008
Kurz 3: tištěné monografie 2 (RDA, MARC21). Katalogizace na doporučené úrovni.	2008

NLK

Název kurzu	Rok vzniku
Moderní knihovnicko-informační práce v lékařských knihovnách	2010
Knihovnicko-informační služby ve zdravotnictví – e-learningový kurz pro pokročilé	2012
Platforma OVID SP – nové vyhledávací nástroje	nezjištěn
Proč a jak citovat: metody citování literatury	nezjištěn
Specializované informační zdroje a služby ve zdravotnických knihovnách	2013
Tezaurus MeSH a vyhledávání podle deskriptorů v systému MEDVIK	2009
Vyhledávání odborných zdravotnických informací v režimech on-line a podpora hodnocení vědy v knihovnách	2014
Vyhledávání vědeckých informací ve specializovaných databázích se zaměřením na zdroje pro EBM v prostředí NLK	2015

Typy kurzů

Provozovatel	Počet otevřených kurzů	Počet uzavřených kurzů
KISK FF MU	10	2
MSVK	1	0
MZK	0	3
NK ČR	4	0
NLK	3	5
Celkem	17	10

- otevřený kurz = kurz dostupný pro všechny zájemce
- uzavřený kurz = kurz dostupný pro omezený okruh zájemců

Typy kurzů

- v kurzech pořádaných MZK, MSVK a NLK je vždy přítomen tutor (učitel)
- v případě KISK FF MU je tutor přítomen pouze u některých kurzů
- kurzy NK ČR jsou bez tutorů

Představení webového rozcestníku Studijní pomůcky pro knihovníky

Rozcestník Studijní pomůcky pro knihovníky

- je dostupný na adrese <https://studujte.nkp.cz/>
- je provozován Knihovnickým institutem NK ČR
- je zpracován tak, aby byl dobře zobrazitelný i na mobilních zařízeních
- vznikl od podzimu 2015
- v roce 2016 byl představen na užší skupině budoucích uživatelů (Sekce vzdělávání SKIP, sekce SDRUK pro regionální funkce)
- široké odborné veřejnosti byl představen v roce 2017 (20. března 2017 – zpráva v elektronických konferencích)

Hlavní stránka rozcestníku

Studijní pomůcky pro knihovníky

Hledat[Domů](#)[Najít studijní pomůcku](#)[Jak začít](#)[O projektu](#)[Kontakt](#)

Pracujete nebo chcete pracovat v knihovně? Chcete se dále vzdělávat? Na tomto webu najdete řadu studijních pomůcek vhodných k získání a rozšíření znalostí a dovedností potřebných pro jednotlivé typové pozice z Národní soustavy povolání. Pomůcky si můžete [prohlížet podle různých kritérií](#), např. podle:

- typové pozice,
- dovednosti,
- znalosti,
- autora,
- klíčových slov,
- typu dokumentu,
- roku vzniku.

Můžete také použít [vyhledávání](#).

Nejnovější studijní pomůcky

[Digitální sbírky a jejich uchovávání v Národní knihovně Austrálie](#)

14. 5. 2017 16:38

[Doporučené postupy pro vkládání informací do redakčního systému formou přístupnou pro uživatele se specifickými potřebami](#)

22. 3. 2017 12:21

[Neocenitelné služby knihovny a jak je ocenit](#)

21. 3. 2017 8:12

Chcete nám pomoci?

Navrhněte:

- [přidání studijní pomůcky](#)
- [opravu studijní pomůcky](#)

Prohlížení

The screenshot shows the 'Studijní pomůcky pro knihovníky' website. The main navigation bar includes 'Domů', 'Najít studijní pomůcku', 'Jak začít', 'O projektu', and 'Kontakt'. A search bar with a 'Hledat' button is located in the top right. The breadcrumb trail reads 'Domů >> Najít studijní pomůcku >> Studijní pomůcky podle více kritérií zároveň'. The left sidebar, titled 'Prohlížet podle', lists various filters: typové pozice, dovednosti, znalosti, katalogu prací, autorů, klíčových slov, typu dokumentu, roku vzniku, zdroje, and více kritérií zároveň. The main content area is titled 'Studijní pomůcky podle více kritérií zároveň' and includes a description: 'Níže můžete nakombinovat různé údaje (např. konkrétní typ studijní pomůcky a rok) a získat seznam odpovídajících studijních pomůcek.' Below this are filters for 'Autor' (vše), 'Klíčové slovo' (vše), 'Typ studijní pomůcky' (vše), 'Rok' (vše), and 'Úroveň' (vše), along with 'Zobrazit pomůcky' and 'Zrušit výběr' buttons. A table of results is shown with columns for 'Název', 'Rok', and 'Úroveň'. The first row is 'Zpracování věcného katalogizačního záznamu dle platných standardů' (2016, základní). The second row is 'Informační prameny (Informační zdroje)' (neuveđen, základní). The right sidebar contains 'Chcete nám pomoci?' with suggestions for adding or correcting study aids, a 'Mapa webu' link, and a 'Doporučujeme:' section with logos for 'Národní knihovna České republiky' and 'IPK INFORMACE PRO KNIHOVNY', along with text about catalogs and digital libraries.

- kromě prohlížení je samozřejmě možné použít i vyhledávání

Příklad studijní pomůcky

Pořádání knihovních fondů

Autor	<ul style="list-style-type: none">◦ Lidmila, Jan
Typ studijní pomůcky	<ul style="list-style-type: none">◦ učební text
Úroveň	<ul style="list-style-type: none">◦ základní
Klíčová slova	<ul style="list-style-type: none">◦ pořádání informací◦ správa knihovních fondů
Dovednost	<ul style="list-style-type: none">◦ pořádání knihovních fondů
Rok vzniku	<ul style="list-style-type: none">◦ 2016
Rozsah	22 s. (verze pro čtení na obrazovce) 18 s. (verze pro tisk)
Dostupnost	Moravská zemská knihovna (soubor v PDF – verze pro čtení na obrazovce) Moravská zemská knihovna (soubor v PDF – verze pro tisk)
Zdroj dat	<ul style="list-style-type: none">◦ Moravská zemská knihovna – Pro knihovny – Vzdělávání knihovníků – Učební texty

Aktualizováno 15. 3. 2017 15:25

Hlavní cíl rozcestníku

- usnadnit přípravu na zkoušky vztahující se k typovým pozicím z Národní soustavy povolání, resp. Národní soustavy kvalifikací

Cílové skupiny

- zájemci o absolvování zkoušky, kteří se z různých důvodů nemohou účastnit přípravných kurzů a na zkoušku se chtějí připravit samostudiem
- účastníci, ale také lektori přípravných kurzů
- všichni knihovníci, kteří se chtějí dále vzdělávat

Co rozcestník obsahuje

- přes 500 snadno dostupných pomůcek:
 - pomůcky jsou obvykle dostupné zdarma online nebo v knihovnách
 - u pomůcek dostupných v knihovnách jsou uváděny především odkazy na jejich záznamy v katalogu Knihovny knihovnické literatury a v Souborném katalogu ČR
 - samotné studijní pomůcky nejsou součástí webu, vždy se jedná pouze o odkazy na jejich umístění na jiných webech či v knihovnách
 - pomůcky jsou ve většině případů v češtině, ve výjimečných případech pak ve slovenštině

E-learningové kurzy

e-learningový kurz

Název	Rok	Úroveň
Vzdělávací technologie pro knihovníky	2016	základní
Digitalizace v knihovnách	2015	základní
Služby knihoven	2013	základní
Knihovnický kurz	2012	základní
Základy akvizice	2010	základní
Knihovnické minimum	2009	základní
Elektronické informační zdroje v ČR	2008	základní
Efektivní čtení	2008	základní
Informační gramotnost jako kognitivní (poznávací) systém	2008	pokročilá
Právní informační systémy v České republice	2008	pokročilá
Patenty a jejich klasifikace	2008	pokročilá
Ochranné známky, registrace a základní zdroje informací	2008	pokročilá
Kurz 1: Tištěné monografie 1 (RDA, MARC 21), Základní kurz katalogizace ve formátu MARC21	neuveđen	základní
Kurz práce s informacemi	neuveđen	pokročilá

E-learningové kurzy

- jsou vybrány kurzy vhodné pro dosud schválené knihovnické pozice z Národní soustavy povolání
- kromě výše zmíněných kurzů jsou do rozcestníku zařazeny i kurzy Pražské sítě podpory elektronického vzdělávání:
 - <http://pspev.cvut.cz/>

Zdroje použité při výběru studijních pomůcek

- učební texty pro kurzy profesní kvalifikace knihovník, které připravila MZK
- prezentace a další podklady využívané při rekvalifikačních kurzech pořádaných knihovnami
- stránky krajských knihoven věnované vzdělávání
- seznamy literatury k předmětům vyučovaným na knihovnických oborech vysokých škol
- Jinonické texty

Zdroje použité při výběru studijních pomůcek

- webináře ÚISK FF UK
- podklady k výuce na Vyšší odborné škole informačních služeb v Praze
- učební texty bratislavské Katedry knihničnej a informačnej vedy
- portály eknihy.knihovna.cz, kurzy.knihovna.cz a Informace pro knihovny
- konference Knihovna
- doplnkově další jednotlivé zdroje

Chybí v rozcestníku něco?

- pokud zjistíte, že v rozcestníku některá Vaše oblíbená studijní pomůcky (učebnice, prezentace, e-learningový kurz apod.) chybí, dejte nám prosím vědět prostřednictvím formuláře:
<https://studujte.nkp.cz/navrh-na-pridani-studijni-pomucky>

Závěrem

- nabídka e-learningových kurzů je relativně bohatá, většina kurzů existuje již několik let
- existuje i řada dalších online pomůcek, které jsou nyní díky rozcestníku Studijní pomůcky pro knihovníky snadněji dostupné
- e-learningové vzdělávání bude podporováno i v následujících letech jako jeden z prostředků systematického zvyšování kvalifikace pracovníků knihoven, viz podrobněji Koncepce celoživotního vzdělávání knihovníků schválená v prosinci 2016:
 - http://files.u-k-r.webnode.cz/200000237-9ef279fed4/KoncepceCZV_2016_DEF.docx
- e-learning může posloužit i jako nástroj pro sjednocení obsahu kurzů pro knihovnické pozice z Národní soustavy povolání (NSP), resp. Národní soustavy kvalifikací (NSK)

Poděkování

- první část prezentace je zpracována s využitím analytické části diplomové práce K. Gromotovičové (dříve Národní technická knihovny, nyní soukromý sektor), které tímto děkujeme za poskytnutí cenných dat
- bibliografický záznam práce (využity byly především údaje z kapitoly 4.1 na s. 24–37):
 - GROMOTOVIČOVÁ, Kateřina. *E-learning jako nástroj vzdělávání zaměstnanců v knihovnictví*. Praha, 2016. Diplomová práce (Ing.). Česká zemědělská univerzita v Praze, Provozně ekonomická fakulta, Katedra informačního inženýrství. Vedoucí práce doc. Ing. Václav Vostrovský, Ph.D.

Děkujeme za pozornost!